

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 425/2011-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., vedené pod sp. zn. Rvp 2367/2011, sp. zn. Rvp 2374/2011 a sp. zn. Rvp 2375/2011, zastúpenej Mgr. J. H., vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011, sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011 a č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 2367/2011, sp. zn. Rvp 2374/2011 a sp. zn. Rvp 2375/2011 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2367/2011.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 13. septembra 2011 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P. s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011, sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011 a č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011.

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmlúv o úvere uzavretých v priebehu decembra 2005 až apríla 2008 (ďalej len „zmluva“) poskytla fyzickým osobám úvery vo veci sp. zn. Rvp 2367/2011 v sume 331,94 €, vo veci sp. zn. Rvp 2374/2011 v sume 331,94 € a vo veci sp. zn. Rvp 2375/2011 v sume 464,71 €, ktoré spolu s ďalšími poplatkami boli dlžníci povinní vrátiť vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2367/2011 v 12 mesačných splátkach po 54,44 €, vo veci sp. zn. Rvp 2374/2011 v 10 mesačných splátkach po 59,75 € a vo veci sp. zn. Rvp 2375/2011 v 6 mesačných splátkach po 119,5 €. Keďže dlžníci neuhradili niekoľko po sebe idúcich splátok, v priebehu júla 2006 až mája 2009 sa dostali do omeškania so splácaním úveru, čím sa úvery stali v zmysle všeobecných podmienok poskytnutia úveru okamžite splatné. Sťažovateľka opakovane vyzvala dlžníkov na úhradu úveru. Keďže neuhradili dlžnú sumu, sťažovateľka začala rozhodcovské konanie pred rozhodcovským súdom, ktoré skončilo rozhodcovskými nálezmi; vo veci sp. zn. Rvp 2367/2011 sa stal vykonateľným 27. novembra 2008, vo veci sp. zn. Rvp 2374/2011 sa stal vykonateľným 19. júla 2006 a vo veci sp. zn. Rvp 2375/2011 sa stal vykonateľným 15. januára 2009. Vykonateľný rozhodcovský nález má povahu exekučného titulu.

Následne vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2367/2011 bol 28. mája 2009 podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného Okresným súdom Lučenec (ďalej len „okresný súd“) 2. novembra 2009 začal nútený výkon

rozhodnutia. Okresný súd uznesením č. k. 8 Er/455/2009-23 z 30. septembra 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011 tak, že prvostupňové uznesenie potvrdil.

Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2374/2011 bol 17. septembra 2006 podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného okresným súdom 2. novembra 2006 začal nútený výkon rozhodnutia. Okresný súd uznesením č. k. 21 Er/678/2006-63 z 24. novembra 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju, pričom rozhodol aj o trovách exekúcie. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011 tak, že prvostupňové uznesenie potvrdil.

Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2375/2011 bol 27. apríla 2009 podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného okresným súdom 20. októbra 2009 začal nútený výkon rozhodnutia. Okresný súd uznesením č. k. 9 Er/372/2009-39 z 22. októbra 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011 tak, že prvostupňové uznesenie potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľky napadnutými uzneseniami krajského súdu a postupom súdov, ktorý im predchádzal, „... boli porušené... jeho základné práva a slobody vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd... v príčinnej súvislosti s vyššie uvedeným porušením práva na spravodlivý proces boli... porušené aj základné práva a slobody sťažovateľa vyplývajúce z 1 Dodatkového protokolu ...“. V ďalšom sťažovateľka interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, poukázala na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu a v podstatnom uviedla, že „tým, že súd zasiahol do vykonávacieho konania, tak, že exekučné konania bez ďalšieho zastavil, porušili právo sťažovateľa vlastníť majetok... v zmysle Protokolu 1 Dohovoru“.

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej práva „na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1... dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu...“ napadnutými uzneseniami krajského súdu, zruší napadnuté uznesenia a veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil

sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. IV. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia, opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Zo skutočnosti, že uznesenie krajského súdu č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011 nadobudlo právoplatnosť 12. júla 2011, uznesenie krajského súdu sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011 nadobudlo právoplatnosť 13. júla 2011 a uznesenie krajského súdu č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011 nadobudlo právoplatnosť 13. júla 2011, vyplýva, že sťažovateľka podala sťažnosti v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka v sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy adresovaných ústavnému súdu vyjadruje svoje výhrady proti uzneseniam krajského súdu č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011, sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011 a č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011, ktorými podľa jej názoru došlo k neprípustnému zásahu do jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že krajský súd potvrdil zastavenie už prebiehajúcich exekučných konaní bez toho, aby sa sťažovateľka mala

možnosť k tomu vyjadriť, čím súčasne malo dôjsť aj k neprípustnému zásahu do jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže v dôsledku zastavenia exekučného konania malo byť z exekúcie oprávnenej sťažovateľke upreté právo na vrátenie majetku od povinných.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Predmetom sťažností je namietané porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami krajského súdu, ktorými potvrdil uznesenia prvostupňových súdov o zastavení exekúcie v zásade z dôvodu, že exekúciu nemožno vykonať pre vadu exekučného titulu – rozhodcovského nálezu.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2367/2011, sp. zn. Rvp 2374/2011 a sp. zn. Rvp 2375/2011 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011, uznesením krajského súdu sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011 a uznesením krajského súdu č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd v danom prípade považoval za potrebné zaujať stanovisko k zásadnému právnomu problému nastolenému v sťažnostiach sťažovateľky, ktorý spočíva v tom, či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, má (obdobne ako prvostupňový súd) právomoc skúmať v tomto štádiu konania prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu (rozhodcovského nálezu).

Podľa § 58 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže učiniť, nie je explicitne ustanovený. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex officio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Krajský súd ako súd odvolací napadnutými uzneseniami potvrdil rozhodnutia okresného súdu o zastavení exekučného konania ako vecne správne s poukazom na príslušné ustanovenia Exekučného poriadku.

Krajský súd svoje uznesenie č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011, ktorým potvrdil uznesenie prvostupňového súdu č. k. 8 Er/455/2009-23 z 30. septembra 2010 o neprípustnosti a zastavení exekúcie, odôvodnil takto:

«Krajský súd, ako súd odvolací, odvolanie prejednal v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1 OSP bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 1, 2 OSP a napadnuté uznesenie vo výroku o zastavení exekúcie podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správne potvrdil.

Z exekučného spisu vyplýva, že poverenie na vykonanie exekúcie sp. zn. EX 3207/09 pre súdneho exekútora vydal exekučný súd 02. 11. 2009. Exekúcia bola vedená na vymoženie istiny 601,47 EUR (18.119,89 Sk) s úrokom z omeškania vo výške 0,25 % denne z dlžnej sumy 593,51 EUR (17.880,08 Sk) od 02. 06. 2008 do zaplatenia, trov predchádzajúceho konania 174,30 EUR (5.250,96 Sk) o trov exekúcie.

Exekučné konanie predstavuje postup súdu, súdneho exekútora a účastníkov konania pri nútenom výkone judikovaného práva vyjadreného exekučným titulom, ktorého povaha určuje rozsah materiálneho preskúmania exekučného titulu, žiadosti o udelenie poverenia a návrhu ako to vyplýva z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Exekučný súd sa v rámci materiálneho preskúmania exekučného titulu zameriava na skúmanie hmotno-právnych predpokladov exekučného titulu ako sú dovolenosť a možnosť plnenia a jeho súlad s dobrými mravmi. Kým formálna právoplatnosť rozhodnutia je vždy bezvýnimčná, pretože rozhodnutie je alebo nie je napadnuteľné riadnym opravným prostriedkom, materiálna právoplatnosť rozhodnutia z vážnych dôvodov umožňuje výnimky z jeho vykonateľnosti.

Formulácia rozhodcovskej doložky, podľa ktorej všetky spory mali byť riešené na označenom rozhodcovskom súde alebo na „všeobecnom súde“ v závislosti od toho, kde žalujúca strana podá návrh, má povahu neprijateľnej zmluvnej podmienky, pretože spotrebiteľovi predkladá na výber dve zjavne nerovné možnosti uplatniť žalobu na individuálne označenom rozhodcovskom súde, ktorý je presne označený aj s adresou pre doručovanie písomností alebo na „všeobecnom súde“. Označenie všeobecného súdu je v porovnaní s označeným rozhodcovským súdom zjavne nejasné a neúplné.

Exekučný súd do svojho rozhodnutia premietol všetky dôležité skutkové a procesné okolnosti, ktoré boli uvedené v odôvodnení rozhodnutia a v súlade so skutkovým a právnym stavom veci. V exekučnom konaní má súd postupovať z úradnej moci v prípadoch, v ktorých Exekučný poriadok dáva právomoc rozhodnúť o zastavení exekučného konania, ktorému predchádza vyhlásenie exekúcie za neprípustnú. Vydanie poverenia na vykonanie exekúcie nezakladá procesnú prekážku, pretože exekučný súd by nemohol konať o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a exekúciu zastaviť, čo by bolo v rozpore so zmyslom právnej úpravy. Súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bola exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňal, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.

Odvolačí súd dodáva, že povinnosťou exekučného súdu bolo, aby preskúmal exekučný titul, pokiaľ vykazoval vady, aj podľa ustanovenia § 45 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Podľa § 45 ods. 1 písm. c) zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, v znení neskorších predpisov, súd príslušný na výkon exekúcie na návrh účastníka konania, proti ktorému bol nariadený výkon rozhodcovského rozsudku, exekučné konanie zastaví, ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Podľa ods. 2 súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaví výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa odseku 1 písm. b) alebo c).

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ, ktoré je účinné od 1. 1. 2008 za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 OZ, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Zmluva o úvere, ktorá má povahu spotrebiteľskej zmluvy, bola uzavretá 10. 03. 2008 (fotokópia zmluvy je súčasťou súdneho spisu č. 1. 21). Oprávnený ako exekučný titul uplatnil rozhodcovský rozsudok, ktorý bol vydaný na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá je v zmysle § 53 ods. 5 OZ neplatná. Z uvedeného dôvodu nemožno

hl'adiet' na rozhodcovský rozsudok rozhodcovského súdu sp. zn. SR 11083/08 zo dňa 04. 11. 2008 ako na exekučný titul. Oprávnený exekučnému ani odvolaciemu súdu žiadny dôkaz preukazujúci, že v posudzovanej veci nešlo o spotrebiteľskú zmluvu, nepredložil.

Okresný súd rešpektoval právnu úpravu, zohľadnil všetky právne významné skutočnosti. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil ako vecne správne.»

Krajský súd svoje uznesenie sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011, ktorým potvrdil uznesenie prvostupňového súdu č. k. 21 Er/678/2006-63 z 24. novembra 2010 o neprípustnosti a zastavení exekúcie, odôvodnil takto:

«Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací vec prejednal podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania a uznesenie okresného súdu ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Podľa § 57 ods. 1 písm. g) zák. č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení platnom a účinnom do 31. 5. 2010 exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. V § 53 ods. 4 OZ sa ďalej len demonštratívne uvádza, čo konkrétne možno považovať za takéto neprijateľné podmienky. Takouto neprijateľnou podmienkou je aj ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy, ktoré od spotrebiteľa vyžaduje, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Správnosť tohto právneho názoru potvrdzuje aj zákonodarca, keď v neskoršie účinnom znení § 53 OZ (od 1. 1. 2008) medzi tzv. neprijateľné podmienky pod písm. r) zaradil aj túto neprijateľnú podmienku. Rozhodcovská doložka je teda neprijateľná, pretože núti spotrebiteľa, aby sa podrobil rozhodcovskému konaniu a znemožňuje tak voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie

sporu štátnym súdom. Neprijateľná rozhodcovská doložka (ako každá neprijateľná zmluvná podmienka) sa prieči dobrým mravom a výkon práv a povinnosti z takejto doložky preto odporuje dobrým mravom. Súd zastáva názor, že ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardnej zmluvy a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obava, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať, je oprávnená. Za tejto situácie nič nemení na skutočnosti fakt, že vo všeobecných podmienkach je umožnené, v prípade vzniknutých sporov obrátiť sa okrem iného aj na príslušný súd Slovenskej republiky, pretože túto možnosť nikdy nemôže využiť povinný spotrebiteľ, keďže v prípadoch úverových zmlúv je toto právo zásadne na strane oprávneného, dodávateľa a spotrebiteľ je vždy na strane neplatiča. Z tohto pohľadu sa táto možnosť javí len ako formálna.

Podľa čl. 6 ods. 1 smernice rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách: „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu, alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“.

Prvostupňový súd, preto správne naplnil čl. 6, keď neumožnil vykonať rozhodcovský rozsudok založený na neprijateľnej zmluvnej podmienke a na takomto postupe súd musí bezvýhradne trvať. Rozhodcovská doložka vyžaduje od povinného aby sa podrobil rozhodcovskému konaniu, teda konaniu, v ktorom má vzniknúť už judikovaný záväzok arbitra, ktorého si vybral vopred dodávateľ. V neposlednom rade je potrebné uviesť, že priemerný spotrebiteľ má problém porozumieť a v krátkom čase sa zorientovať a zväziť dôsledky vyplývajúce aj z rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu. Sú tu vážne obavy, že priemerný spotrebiteľ rozsiahle zmluvné podmienky vrátane rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu ani len neprečíta, ak sa k nemu pri uzatváraní zmluvy dopracuje. Ten je pri tom dôležitý na zváženie dôsledkov rozhodcovskej doložky. Ak za takéhoto stavu oprávnený poukazuje na nečinnosť spotrebiteľa, odvolací súd je toho názoru že je to o nepochopení judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej je nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky (viď. Rozhodnutie Océano Group Edítorial...).

„Pokiaľ je, zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória i prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi.“ (uznesenie ÚS SR z 24. 2. 2011, č. k. IV. ÚS 55/2011-19).

Oprávnený v odvolaní nerefletoval na tieto základné požiadavky na ochranu spotrebiteľa a ktoré vyplývajú aj z judikatúry súdneho dvora.

Odvolací súd pripomína, že neprijateľnej zmluvnej podmienke v spotrebiteľskej zmluve sa zvykne hovoriť aj ako nekalá, nemorálna; neslušná a neetická. Exekúciu založenú na takejto zmluvnej podmienke prvostupňový súd správne nepripustil a exekučné konanie zastavil.»

Krajský súd svoje uznesenie č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011, ktorým potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o neprípustnosti a zastavení exekúcie č. k. 9 Er/372/2009-39 z 22. októbra 2010, odôvodnil takto:

«Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a napadnuté uznesenie okresného súdu podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správne potvrdil.

Odvolací súd zo spisu zistil, že súdny exekútor JUDr. R. K. podal dňa 13. 05. 2009 na okresnom súde žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na základe rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom S., a.s., so sídlom B., sp. zn. SR 12740/08. Z exekučného titulu je zrejmé že rozhodcovský rozsudok vyhovel v časti o zaplatenie sumy 1.098,59 Eur (33.096 - Sk) a úroku z omeškania vo výške 0,25 % denne zo sumy 663,88 Eur (20.000,- Sk) od 05. 09. 2008 do zaplatenia návrhu oprávneného, ktorým si uplatnil pohľadávku z titulu nesplateného úveru poskytnutého na základe zmluvy o úvere zo dňa 28. 04. 2008. Okresný súd vo veci dňa 20. 10. 2009 vydal poverenie na vykonanie exekúcie. Následne okresný súd uznesením č. k. 9Er/372/2009-39 zo dňa 22. 10. 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju podľa ust. § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku.

Podľa ust. § 57 ods. 1 písm. g) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať.

Podľa ust. § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom a podľa § 53 os. 2 Občianskeho zákonníka za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Preskúmaním vecí odvolací súd zistil, že je nepochybné, že s prihliadnutím na povahu účastníkov, obsah zmluvy a vopred pripravený obsah zmluvy na predtlačenom formulári medzi účastníkmi konania bola uzavretá spotrebiteľská zmluva podľa ust. § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Preto je potrebné na tento právny vzťah medzi veriteľom a dlžníkom aplikovať ustanovenia spotrebiteľského práva. Tomuto zisteniu bolo potom potrebné podriadiť, ako to správne urobil okresný súd, ďalší procesný postup okresného súdu.

Odvolací súd konštatuje, že do slovenskej legislatívy boli prebraté viaceré smernice Európskej rady a Parlamentu, ktoré upravujú ochranu spotrebiteľa, alebo sa jej priamo či nepriamo dotýkajú. Takouto smernicou je aj smernica Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Smernica je podľa článku 288 Zmluvy o Európskej únii (bývalý článok 249 Zmluvy o založení ES) záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, pokiaľ ide o výsledok ktorý sa má dosiahnuť. Smernica Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách bola implementovaná do slovenského právneho poriadku zákonom č. 150/2004 Z. Z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1960 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ust. § 52 až §54 Občianskeho zákonníka) a ktorý nadobudol účinnosť 01. 04. 2004.

Úpravu spotrebiteľských zmlúv v Občianskom zákonníku nieje možné považovať za taxatívnu, pričom je možné vychádzať aj z osobitnej právnej úpravy zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb.

o priestupkoch účinnej v čase uzavretia zmluvy o úvere (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) predovšetkým z ust. § 2 písm. a) a b) definujúcich zmluvné strany.

Podľa ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). V ust. § 53 ods. 4 Občiansky zákonník len príkladmo ustanovuje, ktoré podmienky je možné považovať za neprijateľné, pričom podľa písm. r) tohto ustanovenia za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Podľa ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách spôsobujú neplatnosť zmluvy podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka, pričom tieto podmienky sú aj v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa článku 3 bod 1 Smernice rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

Odvolaací súd po preskúmaní veci zistil, že zmluva o úvere č. 6462284 zo dňa 28. 04. 2008, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul obsahuje podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán. Takouto podmienkou je rozhodcovská doložka, ktorú okresný súd správne vyhodnotil ako neplatnú. V danom prípade rozhodcovská doložka je súčasťou Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré sú súčasťou zmluvy o úvere, kde v článku 17. si zmluvné strany dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie budú riešené a) pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným spoločnosťou S. a.s., so sídlom B., zapísanom v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I. Oddiel; Sa, vložka č. 3530/B (ďalej len „rozhodcovský súd“), ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na rozhodcovskom súde; rozhodcovské konanie bude vedene podľa vnútorných predpisov rozhodcovského súdu, a to jedným rozhodcom ustanoveným podľa vnútorných predpisov

rozhodcovského súdu, b) pred príslušným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na súde podľa príslušného právneho predpisu (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok). Zmluvné strany sa dohodli, že pokiaľ ktorákoľvek zo zmluvných strán podá žalobu o rozhodnutie akéhokoľvek sporu, ktorý vznikne z tejto zmluvy, vrátane sporu o jej platnosť, výklad alebo zrušenie na všeobecnom súde, považuje sa táto skutočnosť za rozvázovaciú podmienku tejto rozhodcovskej doložky; ustanovenie tejto vety sa nepoužije v prípade, ak pred podaním žaloby na súde bola podaná žaloba na rozhodcovský súd vo veci; v ktorej je touto rozhodcovskou doložkou v súlade s vnútornými predpismi rozhodcovského súdu založená právomoc rozhodcovského súdu.

Rozhodcovská doložka nie je v zmluve dojednaná individuálne, čo vyplýva aj z jej zaradenia do Všeobecných obchodných podmienok úveru ako súčasť formulárovej zmluvy o úvere, pričom rozhodcovská doložka je dojednaná podľa ust. § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka. Ale dôsledkom takto dojednanej rozhodcovskej doložky je, že oprávnený si ju dohodol sám pre seba, čím uvedené ustanovenie obchádza. Odvolací súd dospel k záveru, že ustanovením rozhodcovskej doložky tak, ako je formulovaná v článku 17. Všeobecných podmienok poskytnutia úveru spotrebiteľovi je fakticky odopretá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom v prípade, ak oprávnený podá žalobu na rozhodcovský súd. Z uvedeného vyplýva, že takto dojednanou rozhodcovskou doložkou došlo k narušeniu rovnováhy medzi zmluvnými stranami, a to v neprospech spotrebiteľa. Podpisom tejto zmluvy sa spotrebiteľ vopred vzdal práva na účinnú procesnú ochranu či už z nevedomosti alebo nemožnosti ovplyvniť obsah zmluvy. Čo je v podmienkach právneho štátu neprijateľnou podmienkou. Takto dojednaná rozhodcovská doložka je podľa ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná, pričom toto ustanovenie je v súlade so smernicou Rady č. 93/13/EHS o ochrane spotrebiteľov z 05. 04. 1993.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd správne posúdil vzniknutý právny vzťah medzi účastníkmi konania ako spotrebiteľský vzťah a na základe toho aj správne právne vec posúdil. Preto napadnuté uznesenie okresného súdu podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správne potvrdil.»

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutých uznesení krajského súdu konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia

Exekučného poriadku, zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov v znení platnom v relevantnom čase, zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov a Občianskeho zákonníka podstatné pre posúdenie vecí interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, pričom jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a z ústavného hľadiska akceptovateľné.

Ústavný súd v nadväznosti na citované relevantné časti odôvodnení napadnutých uznesení poukazuje aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 1997 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenia krajského súdu nesignalizujú neprípustný zásah do práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne, zjavne neopodstatnené alebo vydané v rozpore s platnou právnou úpravou.

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

II.3 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 16 CoE/114/2011-42 z 18. mája 2011, uznesením krajského súdu sp. zn. 42 CoE/42/2011 z 31. mája 2011 a uznesením krajského súdu č. k. 41 CoE/14/2011-51 z 25. mája 2011

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. To však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

V súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie

nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutých uznesení krajského súdu dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by nimi mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovaných prípadoch ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné právne normy.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je ani taká príčinná súvislosť medzi napadnutými uzneseniami krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažností na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní aj túto časť sťažností odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnostiach nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2011